

Biến đổi khí hậu và sự ảnh hưởng đến tổ chức không gian doanh trại quân đội vùng đồng bằng sông Cửu Long

The impacts of climate change to spatial organization in the army quarters in the Cuu Long river delta

Đỗ Thị Kim Thành

Tóm tắt

Viet Nam is one of the countries which is affected seriously by climate change. The impact of climate change is even faster than expected. Therefore, this is necessary to have an assessment of the current situation and accurate forecasts to have suitable solutions. In recent years, the Cuu Long River Delta often face with extreme factors of climate change which cause many negative impacts to all sectors such as economy, industry, agriculture, security and defense... Therefore, this research about the affections of climate change to spatial organization in the army quarters is necessary.

Từ khóa: Biến đổi khí hậu, tổ chức không gian, doanh trại quân đội.

Abstract

Viet Nam is one of the countries which is affected seriously by climate change; The impact of climate change is even faster than scient expected. Therefore, this is necessary to have an assessment of the current situation and accurate forecasts to have suitable solutions. In recent years, the Cuu Long River Delta often face with extreme factors of climate change which cause many negative impacts to all sectors such as economy, industry, agriculture, security and defense... Therefore, this research about the affections of climate change to space organization at army quarters is necessary.

Key words: Climate change, space organization, army quarters.

TS. Đỗ Thị Kim Thành

Bộ môn Sinh thái và Quy hoạch Môi trường
Đô thị, Khoa Quy hoạch
Email: dothikimthanh.hau@gmail.com
ĐT: 0912610239

Ngày nhận bài: 26/01/2021
Ngày sửa bài: 9/03/2021
Ngày duyệt đăng: 31/03/2021

1. Đặt vấn đề

Biến đổi khí hậu đã gây ra nhiều tác động tiêu cực đối với tất cả các lĩnh vực, các vùng, miền của Việt Nam, đặc biệt là vùng Đồng bằng sông Cửu Long (ĐBSCL) với quy mô, phạm vi ảnh hưởng vượt quá khả năng ứng phó độc lập của từng địa phương.

Đồng bằng sông Cửu Long là vùng đất thấp ven biển của Việt Nam sẽ là khu vực bị tác hại nặng nề nhất do biến đổi khí hậu (BĐKH) gây ra. ĐBSCL đang chịu nhiều ảnh hưởng do BĐKH toàn cầu. Đất đai bị bạc màu, đa dạng sinh học giảm mạnh. Diện tích đất bị xâm nhập mặn, đất bị khô hạn, nhiễm phèn ngày càng tăng. Hiện nay, có khoảng 2,1 triệu ha đất bị nhiễm mặn và 1,6 triệu ha đất nhiễm phèn, khô hạn. Nhiệt độ không khí tăng cao và hạn hán bất thường, lũ lụt không theo qui luật, nhiều dịch bệnh mới hình thành... Trước tình hình trên, nhiều địa phương trong khu vực ĐBSCL đã và đang đề ra nhiều giải pháp để ứng phó và thích nghi do tác động của BĐKH.

Chính vì vậy, ứng phó với BĐKH và mực nước biển dâng là một nhiệm vụ có tầm quan trọng hàng đầu về nhiều mặt: kinh tế, xã hội, an ninh quốc phòng... chẳng những của ĐBSCL mà còn của cả nước.

2. Sự ảnh hưởng của biến đổi khí hậu đến tổ chức không gian doanh trại quân đội vùng Đồng bằng Sông Cửu long

Biến đổi khí hậu đã gây ra nhiều tác động tiêu cực đối với tất cả các lĩnh vực, các vùng, miền của Việt Nam, đặc biệt là vùng Đồng bằng sông Cửu Long với quy mô, phạm vi ảnh hưởng vượt quá khả năng ứng phó độc lập của từng địa phương. Đồng bằng sông Cửu Long là vùng đất thấp ven biển của Việt Nam sẽ là khu vực bị tác hại nặng nề nhất do biến đổi khí hậu gây ra. Trong các tháng mùa khô, nhiều tỉnh vùng ĐBSCL đang bị nước biển xâm nhập mặn sâu làm thiệt hại cho sản xuất nông nghiệp, nhiều khu vực đã thiếu nước ngọt phục vụ sinh hoạt... Trước tình hình trên, nhiều địa phương trong khu vực ĐBSCL đã và đang đề ra nhiều giải pháp để ứng phó và thích nghi do tác động của BĐKH. Chính vì vậy, ứng phó với BĐKH và mực nước biển dâng là một nhiệm vụ có tầm quan trọng hàng đầu về nhiều mặt: kinh tế, xã hội, an ninh quốc phòng... chẳng những của ĐBSCL mà còn của cả nước.

Tùy theo từng cấp để bố trí phân khu chức năng trong quy hoạch phù hợp với yêu cầu nhiệm vụ và tính chất hoạt động của đơn vị

Hình 1. Sơ đồ tổ chức không gian doanh trại quân đội

Hình 2. Nhà ban chỉ huy doanh trại tại Bạc Liêu có chân tường bị bong tróc do hiện tượng ngập úng vào mùa mưa

Trong doanh trại quân đội có các khu chức năng chính như sau: Khu trung tâm (bao gồm sở chỉ huy, làm việc, học tập...); khu sinh hoạt (bao gồm ngủ, nghỉ, vui chơi giải trí và các hoạt động tập thể); khu huấn luyện thao trường, bãi tập; khu huấn luyện điều lệnh, rèn luyện thể lực và hoạt động thể thao; khu kho tàng, kỹ thuật; khu tăng gia sản xuất; khu dự trữ phát triển; khu nhà ở công vụ, chiêu đãi sở.

Khu trung tâm: Là điểm nhấn trong quy hoạch doanh trại, thường bố trí ở nơi có địa hình đẹp, thông thoáng, tầm quan sát rộng, thuận lợi cho công tác quản lý và điều hành trong đó bao gồm Nhà chỉ huy hoặc nhà làm việc, sân tập trung kết hợp với các yếu tố tự nhiên như ao hồ, cây xanh tạo cảnh quan đẹp, phía sau có thể là các sân thể thao, vui chơi. Tuy nhiên do chịu ảnh hưởng của BĐKH, nhiều khu nhà Sở chỉ huy doanh trại quân đội vùng ĐBSCL bị ảnh hưởng, sân phía trước bị ngập nước trong những ngày có triều cường khiến các hoạt động của đơn vị bị gián đoạn. Khu sân chơi sau do mưa nắng nhiều nên phải cải tạo thành khu vực có mái để tạo thành không gian sinh hoạt chung.

Khối nhà ở của cán bộ, sỹ quan bố trí gần với nhà Sở chỉ huy tạo điều kiện thuận lợi cho việc đi lại, làm việc, nghỉ ngơi; nơi có địa hình thoáng mát, thuận tiện cho sinh hoạt và giao thông; bố trí các không gian hoạt động nội bộ như sân tập trung, sinh hoạt ngoài trời, tập thể dục đảm bảo phù hợp với quy mô từng đơn vị; khoảng không gian trồng tận dụng trồng cây ăn quả, cây bóng mát, thảm cỏ...

Tuy nhiên, nhiều khu vực nhà ở chiến sĩ bị xuống cấp trầm trọng, hiện tượng bị ngấm chân tường xảy ra ở khá nhiều công trình, có thể do hiện tượng ngập lụt tạm thời gây ra, hiện tượng gỉ sét các nan cửa hay vì kèo sắt xảy ra do có hiện tượng ngập mặn tại khu vực đồng bằng sông Cửu long. Nhiều doanh trại phải chuyển vị trí mới cho đảm bảo điều kiện ăn ở của chiến sĩ.

Khu thao trường, bãi tập thường được bố trí độc lập (thường nằm ngoài doanh trại), đảm bảo đáp ứng yêu cầu huấn luyện. Trong những ngày điều kiện thời tiết bất lợi (mưa, bão...) các hoạt động tại đây phải ngừng nghỉ và chuyển đổi thành hình thức học tập hoặc sinh hoạt văn hóa trong các Hội trường lớn.

Khu huấn luyện điều lệnh, rèn luyện thể lực và hoạt động thể thao là nơi diễn ra các hoạt động thể thao, tập luyện điều lệnh với quy mô toàn đơn vị hoặc nhỏ hơn mà khu sinh hoạt và làm việc không bố trí. Các hoạt động thể thao như sân cầu lông, bóng chuyền, tập xà... có thể bố trí đan xen trong các khu sinh hoạt.

Hình 3. Khu vực rèn luyện thể lực bị ngập cục bộ sau cơn mưa

Hình 4. Khu kho tàng

Hình 5. Giải pháp thông gió cửa trước sau và che nắng đầu hồi nhà ở chiến sĩ tại Kiên Giang

Khu kho tàng, kỹ thuật được bố trí tại khu vực độc lập hoặc tương đối độc lập, đáp ứng yêu cầu hoạt động nghiệp vụ, PCCC và thuận tiện trong công tác bảo vệ không ảnh hưởng tới các khu sinh hoạt, khu trung tâm. Tùy vào địa hình, khí hậu khu vực đóng quân, chức năng nhiệm vụ, yêu cầu cụ thể của từng loại kho để bố trí nhà kho hợp lý, thuận tiện cho việc sử dụng, cũng như bảo quản hàng hóa, khí tài.

Khu tăng gia sản xuất thường bố trí tại nơi có địa hình thấp, cuối hướng gió, đảm bảo yếu tố vệ sinh môi trường và sự ảnh hưởng đến các khu chức năng trong doanh trại. Khu nhà ở công vụ, chiều dài sở thường được bố trí độc lập với các phân khu chức năng khác để thuận lợi trong quản lý, sử dụng. Ngoài ra còn có các khu vực dự trữ phát triển nếu điều kiện cho phép.

3. Một số giải pháp hạn chế sự ảnh hưởng của biến đổi khí hậu đến các hoạt động sinh hoạt và tập huấn tại doanh trại quân đội

Hiện nay, do điều kiện kinh tế cùng như đặc thù từng vị trí đóng quân mà các Doanh trại quân đội mới chỉ có một vài biện pháp tạm thời nhằm hạn chế sự ảnh hưởng của các hiện tượng BĐKH như:

- Khu vực doanh trại thường được đổ cát san nền cao hơn khu vực xung quanh để hạn chế ngập lụt và có kè đá bao quanh để chống sạt lở;

- Hệ thống hành lang thường được bố trí 2 bên hoặc 4 bên, có tác dụng che nắng, mưa tốt;

- Hệ thống cửa đi, cửa sổ mở trước sau thông thoáng gió tốt. Trên hệ thống cửa đi, cửa sổ thường có hệ thống lam ngang bê tông cốt thép, đa phần rộng hơn bề rộng của cửa. Hệ thống lam ngang này có tác dụng thông thoáng tốt, tuy nhiên vào những ngày thời tiết thay đổi hoặc ban đêm thường có côn trùng bay vào gây ảnh hưởng môi trường sống của các chiến sĩ;

- Đầu hồi một số công trình có hệ thống thông gió bằng lam ngang trên sát mái, có ô văng cửa sổ tại các hướng xấu;

- Tỷ lệ các công trình có trần BTCT không nhiều. Mặc dù là trần BTCT nhưng vẫn lợp mái tôn nhằm mục đích chống thấm và chống nóng;

- Về cấp nước, đa phần các doanh trại dùng theo hệ thống nước máy chung của khu vực, một số tiểu đoàn có bể dự trữ nước mưa hoặc khai thác nguồn nước giếng khoan nếu nước không bị

niêm phèn.

- Một số doanh trại đã có giải pháp khai thác nguồn điện từ hệ thống pin mặt trời cho các khu vực sinh hoạt chung vào ban đêm.

4. Kết luận

Các tỉnh trong vùng ĐBSCL đã và đang phải đối mặt với tác động ngày càng mạnh mẽ của biến đổi khí hậu. Biểu hiện rõ nét là nhiệt độ tăng cao, hạn hán khốc liệt, xâm nhập mặn diễn ra thường xuyên, triều cường và sạt lở bờ sông, bờ biển diễn biến phức tạp... Vì thế, có thể nói, ĐBSCL còn phải đối diện nhiều thách thức, không chỉ trước mắt mà là lâu dài. Việc tìm ra những giải pháp cho toàn vùng là vấn đề cần thiết và việc tổ chức không gian trong các doanh trại quân đội cũng cần phải có các giải pháp thích ứng./.

Hình 6. Khu vực chứa nước mưa dự trữ, hồ nước tạo cảnh quan

Tài liệu tham khảo

1. Dự án “Lồng ghép các xem xét, thích ứng và giảm thiểu biến đổi khí hậu trong quy hoạch đô thị ở Việt nam”, Viện Quy hoạch đô thị và nông thôn, 2014.
2. Dự án “Quy hoạch xây dựng và quy hoạch đô thị thích ứng với biến đổi khí hậu tại Việt nam thông qua Đánh giá Môi trường Chiến lược”, Viện Quy hoạch môi trường, hạ tầng kỹ thuật đô thị - nông thôn, 2013.
3. Kết quả khảo sát thực địa của Đề tài cấp Bộ về “Nghiên cứu thiết kế doanh trại quân đội cấp phân đội thích ứng với biến đổi khí hậu, nước biển dâng khu vực đồng bằng sông Cửu Long”, Viện Thiết kế Bộ Quốc Phòng, 2020.
4. Tác động của biến đổi khí hậu tới vùng Đồng bằng sông Cửu long, Cổng thông tin điện tử Bộ Nông nghiệp và Phát triển Nông thôn, 2019.